

והרי ראינו שלא עשה מעשה כדבריו וזוהי משום שנחלקו עליו הגדולים שזדורו ומנעוהו מזה וקרוז צעיניו שהוא עלתו חזר בו אח"כ ונמנע מזה אחר שנתן על לבו כל המניעות שיש בזה, וצ"ל עולת תמיד ה"ל עמי רכיג כי על צעל ספר עבודה תמה שלא הניח מקום להתגדר ולכתוב בזה וכל המעיין שם בכל-הס' ישחומם על הגאונים בזמנו איך עלו ונסתפקו ולא ירדו להשיג האמת ברור כאשר ציאר בארוכה בספר הנ"ל כי אין שום מקום לענין כלל להקריב בזה"ל קודם הגאולה שלימה — וגם בספר "מגדל דוד" לר' אלכסנדר מליסא האריך גם כן לאסור בניין מצבה בזה"ל כי מומן החורבן בעלה העבודה בזה"ל לגמרי ופסקה עד ביאת הגוא"ל, וצ"ל שו"ת זרחה חיים להגאון רח"י ירוחם ז"ל אצד"ק אלטשטאדט מהד"ת סי' ע' כח"ש ששמע מפי איש מהימן שאחר שקיבל הגה"ק צעל דברי חיים זל"ה ספר "דרישת ליון" מהגאון ר"ל קלישר ז"ל הפזיר ברז"ק שידין את ספרו ה"ל בשריפה כי ילמחו מזה מכשולים ותקלות ח"י כיעו"ש — וראה עוד בשו"ת מהרש"א סבא קדישא זלוק"ל סי' ע"ו כתב ג"כ באריכות גדולה והסיוק לאסור כיעו"ש.

ישראל וועלץ

בשולי המכתב יעוין בשו"ת שערי דק חלק א"ח סי' ל"ו צעיני הקרבת פסח בזה"ל, ועיין עוד שם סי' ק"א, ק"ב, ק"ג וסי' ק"ד יעש"ד היטב.

ב

בס"ד יום ב' ר"ח מג"א תשכ"ו עיה"ק ירושת"ו

עתה באתי אך ורק שהנני מולא לי לחובה להעיר את לב רחמי שהציוצ בספרו שלום ירושלים עמי ע"ט את דברי הס"ק רש"א אלפנדרי ז"ל שהשיב לשאלו ע"ד הליכת כהנים על קבר רחל אמנו — כי יש לו ע"ז השוזה ללמד זכות על כהנים שזוהגים היתר עוד מאבותיהם לילך על קברות אבות ואמהות ושאר קברי זדויקים, אבל להורות למעשה היתר לכתחילה אינו מתיר לשאלו בזה — וכצ"ל ליון על שו"ת מנח"א שהרחיב באריכות גדולה בזה עד שלא הניח מקום להתגדר ולכתוב בזה.

ואני תמה אם כצ"ל ראה התשובה הנפלאה בפנים אמאי לא הביא מש"ש כי כבר הורה זקן אדמו"ר הקדוש זי"ע משינאווא בתשו' הנדפסה צ"ל דברי יחזקאל בסופו בקונטרס התשובות סי' א' לאסור להכהנים בקצרי זדיקים וידוע שהוא מסר נפשו על ככה בהיותו צאה"ק להזכיר על ככה והעלה בראיות בריאות ועובות להלכה — זאת ועוד אחרת בשו"ת זית רענן להגאון מקובע"ה ח"צ סי' כ"ז בשאל ע"ז מאת מרן הגאון ר"ש סלאנע ז"ל אצד"ק עיה"ק ירושלים, לחוות דעתו בנידון שומאת כהנים על קברות רחל אמנו והאריך בראיות לאסור והסיוק דיש באיסור כהנים ללכת על קברות רחל אמנו איסור דאורייתא בלא שום ד' היתר אצד"ק — וראה בספר טעמי מנהגים (החדש) עמי ר"ם עיניו היולא דרשב"י הביא מכ"ק אדמו"ר מרן נוסאעמאר (שליט"ה) [זל"ל] צעה היותו

בקודש צבי כנישתא דרשב"י ור"א צנו צמירון וואו להכהנים שהיו שם אז צמירון שיעמדו מחוץ לשני השערים סמוך להכניש, וקו"ל מעשה רב חס גדול אי' סומך על הוראתו למעשה הוא דבר גדול לענין הוראה ופסק, וכיון דשלשף רועים אלו חוסרים באיסור גמור ונאמנים עליו שלשה המה נפלאו גדולי עולם מי הוא אשר יערב לבו להתיר — וראה עוד צ"ל אר"ה ה"ל ר"ה סי' תקפ"א אות י"ד צד"ה ואגב וכו' מש"ש, וצ"ל משמרת שלום ח"צ ליו"ד ה"ל שמחות אות ל"ג באריכות מזה, ובשד"ח מערכת אצילות חס"ד אות ק"ט צ"ב.

ישראל וועלץ

ג

בס"ד יום ה' ואתחנן תשכ"ו עיה"ק ירושלים ת"ו

... בספרו ש"י סי' כ"צ מצויא צעם מרן החז"א ז"ל שיש לחזר שלא להכניס הידים בין האצנים של הכותל המערבי משום חשש שומאה, ושם ליון גם על שו"ת אצני מזר חו"פ מי' משה מעשיל ז"ל הציג בזה על רב אי' מזקני חו"פ מי' משה מעשיל ז"ל צ"ל משכנות לאציר יעקב (שהרעיש עולם שצריכין גם עתה שמירה סביב הר הבית) והגאון צעל אצני"ז כי והעלה שה"ל והגה"ל ממונקאטש ז"ל צ"ל חמשה מאמרות בקונט' עולת תמיד על מס' תמיד כותב אי' משום הא שכי' צעל אצני"ז ללא ארי' וכו' באריכות גדולה כיון דכל השמירה דאיתא בתמיד פ"א רק משום קדושת הבית שלא יסיתו דעתם ממנו לא ציוס ולא צלילה כמי"ש הרא"ש שם, א"כ צימניו בעו"ה מה נשמר עד עת קץ, וא"כ אין מה לפלפל אם שמירת הכהנים הוי עבודה וצ"ל צדדי כהונה כמי"ש באצני"ז כיון דמעיקרו ליתא כמי"ש. אך מה שהרעיש שם צעל משכנות לאציר יעקב, על המכניסים ידיהם בחורי כותל ופורגים שם פרוצות בזה יש ממש וטעם צדבריו אוי להם ולנפשותם ואוי לאותה צושה וכו', אבל כ"ז אינו ענין להשומרים האלו ומאות שמירה ל"ש בזה"ל כנ"ל וכו' וכדאי לעיין הדברים בגופן שלהן, וקשה עלי להעתיקן מפאת חולשתי ד"י — והביא שם תשו' הגאון מי' אדר"ת מירושלים שהשיג עליו (וכאשר הדפים שם צעלנו צמשכנות לאציר יעקב ח"צ) שכתב הלא כלל זה מסור בידינו כל מקום שהלכה רופפת בידינו הלך אחר המנהג ולא חזינן לרבנן קשישאי למאות ולאלפים צעלי תורה ורוה"ק שחשו צמנהג הזה ולא הזכירו הלכה זו כלל לא וכו' ובראשם הרמב"ן והאר"ז צעלי רוה"ק וגיילוי אלי' ז"ל שהיו צאה"ק וכו' כיעו"ש.

וראה מש"כ הגה"ל מוויילנן צ"ל מעשי למלך סוף הלכות ציה הצחירה שהעיר ג"כ ע"ם משכנות לאציר יעקב וכת"ש שצ"ה א"א בשו"ת לקיים מ"ע זו כיון דהאומות נכנסין לשם ואין בכהינו לגרשם משם ואין אנו מלוויים לעכבם כיון שאין לנו שומרים וטוב לנו להעלים עין מזה, אבל אם נעמיד שומרים יבא חיוב עלינו לעכב על האומות שלא יכנסו לשם ובאמת אין אנו יכולין לעכב א"כ הוי כאילו צדיעתנו

נכנסים לשם ואיכה איסורה כמו שכתבנו צפ"ו מהל' אלו
 לאס גוי נכנס בשליחות ישראל עמיד איסורה — ואמנם עוד
 מטעם אחר דן בספר הכ"ל דיש חיוצ להעמיד שומרים בהיות
 שיש צכותל המערבי אשר לשם יתקצצו להתפלל פרצות ולשם
 יבניסו ידיכם וגם ראשיכם וכיון דהחומה גם כן נתקדשה
 הוי הכנסת הידים ציאה במקלאת והס עמאים לנפש אדם או
 שארי עומאות היוללות מגופו וזה בכלל המ"ע דשמירת מקדש
 שלא יכנסו עמאים להר הבית, ולכן גם צוה"ז איכה חיוצ
 להעמיד שומרים ע"ז דהא גם צוה"ז הא אסור ליכנס מה"ת
 כשהוא עמא דקיי"ל דקדלע"ל, ואף להראצ"ד צפ"י מצהצ"ח
 דס"ל דלא קידשה לע"ל, היינו רק להקריב קרבות אל אסור
 ליכנס כשהוא עמא, דרק לענין חיוצ כרת ס"ל לראצ"ד דל"ש
 צוה"ז אל פשיטא דאסור עמא ליכנס בטומאה וכו' אי"כ
 נשמע דלריבין להעמיד שומרים כדי שלא יכניסו ידם דאיכה

איסורה משום ציאה במקלאת אח"ד — וע"ז האריך שם להשיג
 ע"ד צוה וכו' והסיק דכ"ז דוקא צכניסת גופו אל צכניסת
 ידו לתוך החומה ליכא משום ציאה במקלאת דאף אי נתקדשה
 החומה היינו אס איכה פרצות צהחומה עד אויר הבית אזי
 יש צכניסת ידו לאותה פרצה אפילו לא הגיע ידו לאויר הר
 הבית משום ציאה במקלאת דלוא נתקדשה החומה, אל אס
 הפרצה אינה עוברת עד אויר הר הבית אז פשיטא דאין
 צחורין וסדקים אלו קדושת הר הבית ולא הוי אלא כנוגע
 מצחוץ פטור מדכתיב ואל המקדש לא תבוא וכו'. ומסיים, ע"כ
 טעמא דידי עדפא דאדרבא אין להעמיד שומרים דלא יהא
 החיוצ עלינו לעכב ציד האומות שלא יכנסו לשם וזה אי"א
 צוה"א ע"כ שצ ור"ת עדיף דלא נעשה שלא צידיעתנו אהדצ"ק.

ישראל וועלץ

סימן קסב

א.

ב"ה, ירושלם ת"ו יום ד' עקב תשכ"ז

... **הנה** זה לידי ספר צאר יתחק על סדר קדשים וצדף ל"ז
 ע"א בהשמעות למס' תמיד כותב וז"ל: הנה ראיתי
 צס' עהרות הקודש עמ"ס תמיד שהאריך מאד צענין איסור
 להכניס הידים צחורים שצכותל מערבי דהא קיי"ל דעובי
 החומה כלפנים ורק מחילות לא נתקדשו, ואף שהס פחותות
 לקודש הרי צצחים דף ג"ו מצוחר דרק לאכילת קדשים מרצין
 מקרא עיי"ש רק מדרצנן אסור — ועיין צחק נתן שר"ל
 דלמסקנת הגמרא אינו מוכרח שיש איסור מדרצנן וכו'
 דהרמצ"ס לא הציא צצית הצחירה שיש איסור מדרצנן,
 ולפענ"ד יש לפקפק צזה כיון דכתב שם דרק פטור ממילא
 מוצן דאסור עכ"פ עיי"ש, וכן העתיק הכ"מ שם ועיין צספר
 ליקועי הלכות העתיק דלינא כן עיי"ש כו'.

אינה אלא בכלל מחילות שלא נתקדשו כשהן פחותות לחול
 (וכנה ידוע שהגאון צעל אמרי צינה ז"ל ה"י תחת כותל
 המערבי וסיפר שהכותל מערבי שאנו רואין ה"א עומדת על
 קשת צצנוייה תחתיה לפ"ז נראה דכותל מערבי ה"א צאמת
 כותלי הר הבית לא יסוד). האומנם אפשר שמתחילה ה"י
 הקרקע ש"ה מפנים לקרקע צצחוץ ג"כ י"ל דאין חשש שהרי
 החלונות לא נתקדשו אלא"כ ש"ה לקרקע עזרה, אלא דאיכה
 למיחש שמא צזמן הבית הרי הקרקע מצפנים כנגד החורין
 שמכניס ידיו לתוכה, וי"ל שאפילו הכי לא יש חשש דנראה
 דלא נתקדשו החורים וסדקים שפתוחין לחוץ אלא אי"כ מפולגין
 לפנים, ועוד דאותן חורים וסדקים שנעשו צעו"ה ע"י מחריצי
 בית מקדשגנן ואין סביר שהתנו אז שאס יפלו מהכותל שיה"י
 קודש החורים וסדקים, ועיין צפרק כל שעה דף כ"ה שאני
 היכל דלתוכו עשוי וכו' עיין שם היעב הצדדים צגופן שלהן.

והנה כבר כתצתי צמכתצי הקדום והצחתי דצדין הגאון האדיר
 הגרי"ז ז"ל מוויי"ן שכתב צס' מעשי למלך סוף הלכות
 צית הצחירה ושהאריך שם ג"כ צזה והסיק דצכניסת ידו
 לתוך החומה ליכא משום ציאה במקלאת, דאף אי נתקדשה
 החומה היינו דוקא אס איכה פרצות צהחומה עד אויר הר
 הבית אז יש צכניסת ידו לאותה פירצה אפילו לא הגיע ידו
 לאויר הר הבית משום ציאה במקלאת דלוא נתקדשה החומה,
 אל אס הפרצה אינה עוברת עד אויר הר הבית אז פשיטא
 דאין צחורים וסדקים אלו קדושת הר הבית ולא הוי אלא
 כנוגע צכותל הר הבית מצחוץ דמצוחר צפ"ג מציות מקדש
 דאס נגע מצחוץ פטור מדכתיב ואל המקדש לא תבוא. אלא
 דהמצבר (צעל ספר משכנות לאציר יעקב) ר"ה דלייק מדקתני
 "פטור" משמע דאיסורא איכה וכמו ש"י רצינו גצי עמא
 שנכנס דרך גגין להיכל פטור מדכ"י ואה"מ לא תבוא דפטור
 מכרת אל מכין אותה מכות מרדות, ה"י אף דנתמעט מלא
 תבוא איכה מכות מרדות, ולדעתו ז"א דידוע דצר המפורש

והנה האצרך ר' דוד ליב ז"ל כתב על ענין זה וז"ל: צענין
 אס מותר להכניס ידיו צחורים וסדקים שצכותל
 מערבי שה"א עובי חומה של הר הבית וקיי"ל צצחים דציאה
 צמקלאת שמה ציאה וקיי"ל דטומאה יולאת מגופו לוקה אס
 הכניס ידיו להר הבית ואפילו עבול יום ה"א היא מגזירת יהושפט
 עיין צבוריות דף ה', ועוד שיש לחוש למיס חלוקים או עכורים
 כדהנן צמקאות וע"י צמג"א צה"ל פסה צס"י תנ"ז דלתת
 חו"ל דמותרת לכהן שצבל מ"מ לריך שיאכלנו קודם שהטיל
 מים וגם נשים אף אס הם עכורים מעומאת נדה מ"מ
 המשמשת יש לה דין צעל קרי כו', ועוד דאין מזהרין צצחילה
 ועיין צזה צמנחת חינוך מלוא קפ"א וצס' מהרמש"ק על
 המלאת שהאריך צזה עיי"ש כו', והנה הכותל מערבי כפי מה
 שאנו רואין אותה עתה צפנים הקרקע גצוה כמעט עד ראש
 החומה ואס נימא דכן ה"י מתחילה ואתה שירי החומה אינה
 אלא יסוד, לפ"ז אין חשש שהרי אף אי ה"י חלל לתוכה הרצה

בחורה להיתר איי חכמים לאסור וכיון דכתיב לה תבוא
 לאפוקי נגיעה והוה מפורש בחורה ואין חכמים יכולין לאסור
 כלל, משא"כ בכניסה דרך גנות להיכל דנתמעט מלא תבוא
 יטן דאין צדק ציאה זה לא הוי מפורש בחורה לכן שפיר
 יכולין חכמים לאסור. וכן מסתבר, דהא לא ניתנה תורה
 למלאכי השרת שיהיו נזהרים בנגיעה, וכו' יעו"ש"ה ומלאנו
 לו חצר להגרד"ל הנ"ל והוא הגאון האדיר הגר"י ז"ל זי"ע.

עוד אחת לא חוכל להתעלם מה שראיתי בסי' באר יצחק הנ"ל
 צריש הספר נד' שם מכתב קודש מהגאון בעל הרידב"י
 ז"ל ובאמצע המכתב צמוכגר כת"ש ודע שההר הקודש מעולם
 לא יאל לחולין ותמיד הוא בקדושתו משום דקדושתו הוא
 משום השכינה כדאיתא ברמז"ם ז"ל והשכינה לא זזה מכותל
 מערבי, וע"כ אפילו דכלי הקודש הכלי שרת נתחללו ע"י
 הפריזים אבל המקום לא נתחלל והדברים ארוכים עכ"ל.
 ובמחכ"ה ל"ר מ"ש רבש"י מרן בעל חת"ם ז"ל בחו"ד רס"ו
 רל"ג דע"י שליפת הפריזים יאל הבית לחולין, וכ"כ במחמ"ב
 רס"ו תקנ"א ד"ה אמנם ונ"ע — ויש אריכות דברים בזה
 וכעת לקצר אני לריך.

ישראל וועלץ

ב.

בס"ד עיה"ק ירושת"ו שלהי חודש הרחמים תשכ"ח לפ"ק

ואגב העיר את כצ' כי בספרו שטרי שלום ערך תש"ו הגאונים
 לא זיין על רש"י ציאה ע"י ע"א ד"ה ערדולין שכי
 ראיתי בתי הגאונים וכו' ע"ש.

בשלום ירושלים סי' ל"ב מעתיק המעשה דמסי' צ"ב כ"ח
 וכו', ומעניין מ"ש בשו"ת הרי"ף סי' ש"יג ח"ל:
 שאלה הכוא מעשה דרבי צנאה דהוי מניין מערתא מאי הוי
 עמיד ומאי הוי חזי: תשובה רבי צנאה הוי עסיק צ"יין
 מערתא כי היכי דליפרסם מקום עומאה דלאבדלי כהני מינה
 והאי מעשה דתחמר בחלום ראה אותו ולא צמרית העין
 עכ"ל — וע"י עין יעקב ומהרש"א שכל הנך מעשיות דחסיד
 אי ואצוב דשמואל ה"י רק בחלום — ובעיקר הלכות עומאת
 ד"א עומאת כהנים עיין גם בספר ארץ חיים סתהון יו"ד
 סימן שט"ב כותב באריכות גדולה מזה, וכדאי לעיין בדברים
 בגופן שלהן שהביא השו"ב המדברים מזה — אבל לרגלי
 חולשתו והודות לחולשת ראות עיני ה"י עליו לקצר כפי שגמאלת
 כפי אמנתתי מזמן ותנוח דעתו בזה.

ישראל וועלץ

סימן קסג

א.

בעזה"ת אור יום ד' כ"ד מרחשון תשטז"ל בעיקר"ת ירושת"ן
 שלו' וברכה מקודש לכבוד רחימא דנפשאי הרב אוצר
 שמן ונחמד לתורה ויראת ד' הטהורה, לחכמה ושכל טוב
 מוה"ר אברהם הלוי שישא שליט"א

אחדשה"ט באה"ר וחיבה נעימה.

ב.

בס"ד, כ"ה באדר התשכ"א ירושת"ו

מעכ"ת שי' בקשני במכתבו הנכבד להמליא אליו פרטי דברים
 הידועי' לי מלדקתו וקדושתו מעניניו ותכלותיו
 של רבינו שמעון הלדיק מערלוי זי"ע ועכ"י (הי"ד) וכבר כתב
 רבש"י מרן בעל חת"ם ז"ל בהשבותיו ח"ו סי' נ"ט שמונה
 גדולה היא לספר שצחן של לדיקים, בלדקתו ובחכמתו, כמו
 שהיו רגילים חז"ל ואמרו משבח לי ר' פלוני לר' פלוני דאדם
 גדול צרכות ל"ח סוע"א, ומצוחר בדבריו שם, שכשם שהמספר
 עמיד מורה בספרו משבח הלדיקים כמו כן מורה היא על
 השומע לשמוע שצחן לדיקים ע"ש. וכתבו בספרים דבסיפור
 שחן של לדיקים וח"ח חולקין כבוד לתורה, ומקיימין זו
 מורה דואהבת את ה"א, דדרשו זו רבותינו מסי' יומא שיהא
 שם שמים מתאהב על ידך, שיהא קורא ושונה ומשמש תלמידי
 חכמים, ויהא משאו ומתנו בנחת עם הצריות, מה הצריות
 אומרות עליו, אשרי אצוי שלמדו תורה, אשרי רבו שלמדו
 תורה, ואוי להם לצריות שלא למדו תורה, פלוני שלמד תורה
 ראו כמה נאים דרכיו כמה מתוקנים מעשיו, עליו הכתוב

ראשית כל אשר העיר כצ' שי' ע"ד רשי"ל סועה ל"ח ע"א
 ד"ה או אינו אלא עורף וכו' כתב שם "שאין הציבור
 צריכין להסב פניהם ללד הכהנים", ולכאורה מה הו"א ה"י
 שהציבור צריכים להסב פניהם מהכהנים? — לדעתי הדלה
 הפשט הפשוט צדברי רשי"ל הקדושים עפ"י דאי' לקמן מי
 אי' אר"י לעולם יהא אימת צבור עליך, שהרי כהנים כלפי
 העם ואחוריהם כלפי שכניה וכו' ועטם הדבר משום אימת
 צבור, ומצוחר שהקב"ה חלק כבוד לצבור, שהרי מחל על כבודו,
 וא"כ אם הצבור רוצים למחול על כבודם ה"י הו"א שיכולים
 להסב פניהם מהכהנים שהרי הכל רק משום כבודם, משו"ה
 אמרו דוקא פנים כנגד פנים ולא פנים כנגד עורף אפילו אם
 רוצים לוותר ע"י, (וע"י בסי' דבר אצרכם סי' ל"א) וא"ש,
 והגאון יעצ"ן כתב שאין נכון לשלשל העלית לא הכהנים
 המצרכים ולא העם המהצרכים אלא לריך דוקא פנים כנגד
 פנים שניהם מגולים, וע"י בסי' חור"ת סי' קכ"ח סקל"ה מ"ש